

LIBERTATEA

Abonamentul:

Prețul foii „Libertatea” cu adăusele sale „Foaia Interesantă”, „Foaia de glume „Bobirnici” și broșurile „Spicuri Economice”, pe un an 10 cor. pe 1/2 an 5 cor. — Pentru economi: numai 6 cor. la an! „Lib.” cu „Foaia Int.” pt. economi 8 cor. pe an. Pentru America 3 dolari: — România 40 Lei.

Foaie națională politică.

Apare LUNIA ȘI JOIA

Insertiuni:

1 pag. 80 cor., 1/2 pag. 40 cor., 1/4 pag. 20 cor. etc. — Insertiunile ce se dau de mai multe-ori, să fac reduceri de taxă insertiunile ca și abonamentele, să plătesc înainte. — Manuscrisurile nu să dau înapoi. —

Din foaia de Luni:

Am avut descrise mai pe larg în numărul nostru de Luni, următoarele întâmplări mai mari ale zilelor de Vinerea trecută până Luni:

— Inceperea luptelor mari la hotarele franceze! Germanii s'au ciocnit de Francezii între orașul Metz și munții Vogez, pe un front de 100 kilometri. — mai lung ca tot frontul războiului din 1870—71, — și după luptă înverșunată de 2 zile, Francezii au început a se retrage, lăsând în mâinile Germanilor vre-o 50 de tunuri și ca la 10.000 de prizoneri. Luaseră parte la această luptă mare, peste 6 corpuri de armată franceză, iar germane și mai multe.

— În Belgia s'a urmat lupta în jurul Lüttichului și a Namurului, — iar o armată germană s'a re-pezit asupra capitalei Belgiei, Bruxelles, neapărată, și a intrat în ea!

— Germanii vor să înainteze acum prin Belgia spre țărâmul mării, ca acolo să impedeze coborîrea de trupe ajutoare engleze.

— Ce spune un ofițer rănit din jos de Sabaț, despre lupte dusă cu Sirbii. Cum trupe de femei, copii și bătrâni, îi atacau pe la spate, pe ai noștri, făcându-le rău!

— Raportul oficios dat despre luptele dela Sabaț, — arată că după ce s'a făcut înaintare în Sirbia, a-știa cit se dorise ca început, s'a primit porunca de a înceta ofensiva (înaintarea atacătoare) și a veni trupele napoi pe marginea Savei, în stare de apărare, până la altă poruncă.

— Rusia face, prin ambasadorul român Diamandi, sforțări de a ciștiga legături mai strînse cu România, — dar se crede că nu va izbuti.

— Hollandia își mobilizează și ea flotta.

— Ultimatul Japoniei către Germania și urmările lui.

— Intărirea Vienei și Budapestei și a altor puncte pe Dunăre, contra vre-unui atac.

Și altele...

Lupte crîncene se dau la hotarele franceze!

Germanii au respins pe Francezi din Alsația și au trecut pe pămînt francez. — Germanii au mai luat dela Francezi vre-o 150 de tunuri și au prins cîțiva generali ai lor.

Luptele hotărîtoare între Germani și Francezi s'au început.

Până acum norocul e pe partea Germanilor.

În Belgia a căzut Lüttichul de tot. — Generalul comandant a fost prins de Nemți. — Zvon că și NAMUR-ul a căzut.

Incercările Rușilor de a năvăli în Galiția și Germania, sunt mereu respinse. — Mulți Ruși cad în prisoare.

Fată de Sirbia s'a încetat de-ocamdată ofensiva (atacarea).

Lupta cu Francezii.

Germanii au intrat pe pămînt francez

Pân'aci luptele între Germani și Francezi s'au dat tot pe pămînt nemțesc, în Alsația-Lorena, în care Francezii năvăliseră îndată după începerea încăerărilor, și înaintaseră până la Metz și Strassburg. — Lupta mare din 19—20 August însă, dată pe un front de peste 100 kilometri (ca dela Orăștie la Sibiu tot o linie de foc!), i-a silit pe Francezi a se retrage de pe pămîntul german spre hotarele țării lor.

Iar mai nou se vestește, că Germanii, în împingerea înapoi a Francezilor, au ajuns acum ei pe pămînt francez, — cuprinzînd deja orașul francez Luneville, dela granița spre Germania. Iată telegrama care vestește acest lucru:

Berlin, 24 Aug. — Marele stat major german, (conducerea armatei) vestește următoarele: Oștile aflătoare sub conducerea Principelui de coroană al Bavariei, cari au ieșit în rîndul trecut biruitoare în Lotaringia, au trecut linia de hotar Luneville-Blamont-Cirey. Corpul 21 de armată, a intrat azi în orașul Luneville. Prigoanirea inamicului (a francezilor) începe să dea roade dulci — zice statul major german, — căci afară de numeroși prizonieri de războiu și trofee (lucruri luate dela inamic), aripa noastră stîngă ce înaintează prin Munții Vogez, a prins și 150 de tunuri!

— Iar armata a doua, a Principelui de coroană german, a urmat azi lupta și alungarea inamicului în direcția Longuy.

— Armata a treia, cea a

Principelui Albert de Würtemberg, care înaintează pe amîndouă părțile dela Neufchateau, a risipit azi de tot o armată franceză care trecuse peste Semoins, și acum urmărește pe inamic. A făcut numeroși prizonieri, a luat mai multe tunuri și a prins și cîțiva generali francezi!

— Dela Maas spre miazăzi. oștile noastre (germane) înaintează spre Maubeuge.

— Un escadron de cavalerie engleză, care s'a ivit în fața trupelor noastre, — a fost alungat!

Luptele din Belgia.

Familia regală belgiană retrasă în Anvers.

În numărul nostru de Luni am arătat, că oștile germane, lăsînd ca o parte să împresoare cetatea Namur, din Valea-Meusa,

În Belgia, — cu o aripă s'au repezit asupra oraşului-reşedinţă (cu scaunul domniei) Bruxella, şi au cuprins acest oraş, care e inima ţării.

Iese acum la iveală, că Bruxella, nefiind oraş întărit, nici nu s'a apărat deloc. Ea a fost cuprinsă de armata germană fără nici o luptă. Belgienii îşi trimiseseră puterea armată la Namur, în cetate, iar aci nu au făcut împotrivire.

Primarul oraşului a pus steag alb (semn de pace) pe oraş şi el a ieşit în calea trupelor germane, spunând că aci nu vor afla nici o împotrivire. Comandantul german l'a asigurat, că oraşul nu va suferi nici o stricăciune, dacă locuitorii nu vor paşi duşmăneşte contra oştilor germane ce intră în el.

Nemţii intrând în Bruxella, familia regală s'a retras din oraş spre ţarmul mării, în Anvers (Antvepen), cetate cu puternice întărituri în jurul ei, şi aci s'a mutat şi guvernul şi lucrurile preţioase ale statului. Aci e apărută de trupele engleze ce au intrat în forturi şi în apărarea lor. Cetatea e închisă în ziduri tari şi cu porţi grele, cari au fost închise după venirea familiei regale în cetate.

Dacă şi asta ar fi în pimejdie a cădea, — familia regală belgiană, s'ar retrage în Anglia până după sfârşitul războiului.

Trupe engleze în Belgia?

Viena, 23 Aug. — Corespondentul ziarului „Neue Freie Presse” trimite de pe cîmpul de războiu din Belgia ştirea, că un călător sosit din Antwerpen (Anvers) oraş-cetate în Belgia, între Bruxella şi ţarmul mării, — spune, că Anglia a dat jos pe ţarmul belgian mai multe mii de soldaţi englezi de infanterie, cari au intrat în cetate şi au luat în samă forturile (întăriturile) acelei cetăţi.

Ba o ştire mai nouă zice, că în o luptă din Belgia dată de Germani în jurul cetăţii Namur, s'ar fi văzut şi o ceată de călăreţi englezi!

Fabrică belgiană de arme în mâinile Germanilor.

Berlin, 24 Aug. — Căzind Lüttich ul în mâinile Germanilor, Germanii au ajuns şi în stăpînirea vestitei fabrici belgiene de arme „Cozguerille”, din Seraingh (lingă Lüttich).

Luînd stăpînire asupra ei, comandantul oştilor germane, a dat

o proclamaţie (Cuvînt sîrbătoresc) cătră funcţionarii şi lucrătorii fabricei, zicîndu-le:

„Intreg personalul, şi deregătorii şi muncitorii, rămîn în slujbele lor! Iar fiindcă lucrurile de hrană s'au scumpit, fiecare va căpăta o urcare de plată de 5% (5 la sută). Cel ce lucrează punctuos şi cinstit, nu o să aibă părere de rău, dar cel ce face ceva greutăţi lucrărilor, va fi dus naintea tribunalului de războiu şi scump va plăti nesupunerea!”

Lupte cu Ruşii.

8000 prinsoneri?

Berlin, 23 Aug. — O oaste rusească tare, înaintează spre linia Gumbinen—Angerburg. Corpul de armată Nr. 1. a atacat în 20 August de nou pe inamicul ce înainta spre Gumbinen, şi l'a respins. În lupta aceasta oştile germane ar fi prins opt mii de Ruşi şi le-au luat 8 tunuri.

Că unde să fie închişi aceşti opt mii de Ruşi, ştirea oficioasă nu spune.

Berlin, 23 Aug. — Despre o divizie de cavalerie (călăreţi) germani, nu se ştiuse vre-o două zile nimic că pe unde e. După două zile se află, că ea a stat în luptă cu două divizii inimice de călăreţi, faţă de cari s'a aţinut cu bravură. Ieri a sosit napoi la corpul seu, aducînd cu sine şi 500 de Ruşi prinşi.

Intăriri nouă de Ruşi înaintează la Miază-noapte de Pregel, spre miază-zi dela lacurile Masuri.

Schimba-se-va mapa Europei!

Budapesta, 26 Aug. — Aici ca şi la Berlin şi Viena. vorbeşte lumea aşa: Războiul titanic pe care îl duce Germania şi Austroungaria, — va schimba cu totul mapa Europei!

Ce pot fi acele schimbări? Din Rusia se vor rupe table mari de ţară şi se vor alipi la ţările vecine, la Austroungaria, Germania, Suedia. Se va rupe şi din Franca şi se va lipi la — Belgia, iar cu Belgia împreună la Germania!

Sirbia va fi cam rasă de pe mapa Europei.

Aşa vor peri de tot ţări întregi ce azi sunt, altele se vor întinde, altele vor scădea.

Bine înţeles şi ceilalţi îşi fac tot aşa socotelile şi trag cu ceruză roşie hotare noue ţărilor, pentru cazul că ar învinge ei. La toată întîmplarea mapa de azi a Europei, se va schimba colosal de tare, după acest războiu, ori pe care parte va rămînea biruinţă.

Pricina cu Iaponia.

Berlin, 23 Aug. — Azi e ziua din urmă în care Germania să dea răspuns la ultimatul Iaponiei.

Gavrnul german aşa a hotărît, că: nu dă nici un fel de răspuns cererii Iaponiei.

Fireşte şi acesta e un răspuns: cel care loveşte poate mai tare ca ori ce răspuns, pe cel ce îl aşteaptă.

Grecii

Iasă ajutoare Sîrbilor?

Saloniki, 22 Aug. — Grecii se pregătesc din greu ca să ajute Sîrbilor.

La trenul cel din urmă plecat azi de aici, iar au adăus 6 vagoane de povară încărcate cu muniţii (gloanţe).

Au trimis mai departe pe sama Sîrbilor felurite unelte de lipsă cavaleriei (călăreţilor) şi 10.000 de puşti Mauser, pe care le-au luat la timpul seu dela Turci. Pe urmă au trimis şi un vagon de benzină, pentru automobilele armatei sîrbeşti.

Aici (prin Salonichi) se găsesc mai mulţi agenţi sîrbi, cari vor să cumpere fărîna pe sama armatei sîrbeşti. — Tot aşa se văd pe aici şi mai mulţi agenţi de ai Muntene-grului.

Dar pe piaţa Saloncului e puţin de căpătat. Morile abia gătesc atîta, cît se cere pentru locuitorii oraşului şi a oştilor (greceşti) de aici.

— Din Dedeagaci (oraş pe ţarmul mării Egeice, azi în stăpînire bulgară, aproape de hotarul Turciei), se vesteşte, că acolo s'au făcut mari adunări de trupe turceşti, şi aceste trupe stau gata, ca, trecînd peste Tracia bulgară (partea de ţară bulgară nouă, ce ajunge până pe ţarmul Mării Egeice), să se arunce asupra Grecilor. Faţă cu asta au făcut şi Grecii pregătiri.

Alianţă de apărare între Grecia şi Sirbia?

Viena, 22 Aug. — După ştiri venite din Sofia (capitala Bulgariei), Venizelos, ministrul preşedinte grec, a spus redactorului ziarului bulgar »Vecerna Viedomosti«, că da, între Grecia şi Sirbia este o legătură cu contract, în temeiul căreia, ele trebuie să se apere una pe alta. Anume, Grecia e datoră, în puterea acelu contract, a apăra pe Sirbia faţă de un atac ce i-ar veni din partea Bulgar-

riei. Şi de aceea, pentru a-şi împlini această datorinţă, Grecia va trimite trei divizii de armată în Macedonia sîrbească, dar curat numai pentru aceea, ca să cuprindă oraşul Usküb şi să apere acel ţinut.

(Oraşul Üsküb e în partea de jos a Sîrbiei de azi, hotarul cel nou rupt din Turcia. Aci se spune că e retrasă Curtea regală sîrbească. Dacă dară până aci vor veni armatele greceşti apărătoare, atunci vădit, că ele vor face cu putinţă acelei Curţi, ca, în ziua cînd Sirbia va fi bătută de Austroungaria, — să se poată retrage pe aci în jos, spre a fugi la mare şi a-şi găsi scut pe vre-o corabie engleză din Adriatica).

Ca armate greceşti să între şi în foc alătura de cele sîrbeşti contra alor noastre, se crede că nu se va întîmpla, — căci contractul lor de ortăcie de arme, nu cuprinde şi acest obligămînt, ci el a fost făcut numai contra Bulgariei, de care se temeau pe cînd l'au făcut.

Flotele luptătoare.

Acum cînd războiul s'a pornit de a binele şi pe apă, cînd corăbii uriaşe, îmbrăcate în fer şi inzestrate cu tunuri şi cu armate, curate cetăţi plutitoare, se războiesc în largul mărilor, — nu va fi fără folos să cunoaştem puterea ţărilor pe apă.

Cea mai mare putere pe ape e Anglia. Ea are corăbii şi multe şi mari. După Anglia urmează Franca, iar după ea: Germania, care dacă pe uscat are az. poate cea mai bună armată, apoi nici pe apă nu rămîne cu mult îndărăt cu marina ei.

Despre Rusia însă, până în timpul mai nou nu s'a prea vorbit ca putere pe ape, pentru că de fapt ea a început foarte tîrziu a-şi desvolta flota.

Flota rusească până la 1908 era neînsemnată. Pe atunci abia avea un singur vas de războiu, modern, mare şi îmbrăcat în fier: „Ruzik-ul”. Încolo, celelalte corăbii ale ei, erau toate de cele mici. La 1909 a început să-şi mărească şi ea numărul corăbiilor mari de războiu, şi atunci s'a luat în plan zidirea alor 24 vase de războiu mari (dreadnughte) şi 18 corăbii de rînd, pe cari avea să le zidească pe rînd, în fiecare an cite două-trei, aşa că numai în 1930 să fie cu toate.

gata. Așadară pentru anul 1930 plănua Rusia să se pună și ea, și prin flota ei, în rînd cu statele mari pomenite mai sus. Dar războiul mare de acum, nu i-a dat răgaz nici pentru aceasta. Din 1910 începînd, Rusia în fiecare an dă gata cite două-trei corăbii de războiu. Așa și anul acesta, în luna Iunie a slobozit pe apă dreadnoughtele nouă: „Gangut” și „Sebastopol”, dar alte două, cari trebuia să fie gata abia pe iarnă, — „Petro-pavlovsk” și „Poltava”, în luna viitoare, septembrie, vor fi și ele pe mare. În 1912 Rusia și-a zidit — în afară de plan, și 4 *supradrea-dnoughte*, adică vase de războiu din cele și mai mari. Azi Rusia ia parte la războiul pe apă, în Marea Baltică, cu: 12 corăbii mari de războiu. Nainte de închiderea ei, duma (dieta) rusească, a votat anul acesta 600 de milioane ruble pentru flota rusească și înzestrarea ei cu vase de războiu și mai multe.

Precum vedem, Rusia se grăbește a ajunge să aibă și ea armată puternică de corăbii, apropiindu-se cit de cit de vecinele sale și în privința asta, — dar în același timp nu stau pe loc nici celelalte state, ce-și doresc loc de onoare pe mări! Fabricile engleze, germane, franceze, americane, italiene, austro-undare, etc., lucrează cu zor ne-mai pomenit la zidirea de uriașe cetăți plutitoare pe ape, — așa că acuși sunt mai pline mările de corăbii, ca cîmpurile Românilor nostri de pari de grîu...

RĂNIȚI

Trenurile cu răniți sosesc azi cînd pe o linie, cînd pe alta, cînd dela un hotar, cînd dela altul. Sunt trenuri spitale, întocmite de Societatea „Crucea Roșie” cea pentru îngrijirea răniților și bolnavilor din războiu.

În 21 noaptea și în 22 dimineața au sosit de tot trei transporturi de răniți de pe cîmpul de bătăie din Sîrbia, la spitalele din Budapesta! Noaptea la 2 ore a sosit primul transport cu 124 răniți, dimineața la 5, al doilea cu 81, și la 8 ore al treilea cu 120 răniți. Toți aceștia au fost răniți în lupta de Sabaț. La Zagrab au sosit în 22. de tot 286 răniți.

În 23 Aug. dimineața au sosit la Pesta alte 2 trenuri cu răniți de pe cîmpul de luptă spre Sîrbia. Cel de dimineața a adus numai 15 inși, între cari un major, mai mulți ofițeri și locuitori de ofițeri. La amiază a sosit alt tren cu 270 răniți. — În Zagrab în aceeași zi cu 148 inși. Iar parte mare din ei se o-presc prin alte orașe, la Timișoara, Arad, etc. Ici lasă 50, colea 100, dincolo iară.

Tablele sîrbești oprite!

În Bănat, spre Sîrbia, se află încă numărăose comune sîrbești, unele curat sîrbești, altele mestecate. Tot așa o-rașe. De pildă în Vîrșeț se găsesc foarte mulți Sîrbi. Iar printre ei, în chip firesc, mulți sunt neguțători, meserieși, etc. Aceștia, ca Sîrbi, și-au pus afară la prăvălie ori la lucrătoreea lor, cite-o tablă, care arată că a cul e prăvălia ori lucrătoreea de măestru, — și fiindcă în mai mare parte acele table vor să arate popoului sîrbesc, că acolo e un negustor ori meserieș sîrb, — ei și-au pus pe tablă scrisoare sîrbească, sau în mai multe limbi: ungurește și mîțește și sîrbește.

Acum se telegrafiază din Vîrșeț, că comisarul guvernial, Medve Zoltán, fiind dela deschiderea războiului în-coace lumea grozav de furioasă asupra Sîrbilor, — a dat zilele astea o poruncă prin care: »Toate tablele de firmă (arătătoare de un negoț ori meserie ceva) scrise cu litere cirilice (slova slavă, potcoavele din cărțile noastre vechi), au să fie luate jos și ștearsă de pe ele scrisoarea cirilică! Limba statului e aici cea maghiară!» spune porunca dlui comisar.

Poruncă care prevestește, că, pentru viitor, nu se va mai îngădui limbei sîrbești nici libertatea cită a avut-o până acum aici la noi în țară, — pe urma urei ce a căzut asupra lor după omorul dela Serajevo și după acest războiu.

Mai nou.

— Știrile sosite Joi dimineața. —

Mari lupte în Bucovina!

Cernăuți, 26 Aug. — Trupele noastre (austro-ungare) au avut ieri o învingere asupra unei divizii de trupe rusești.

Rușii au încercat în repetite rînduri să năvălească pe pămînt austriac la Novoselnița (unde se împreună hotarul rusesc cu cel românesc și austriac).

Ieri (în 25 Aug.) au încercat de nou a ne călca hotarul, cu o oaste de peste 20 000 de oameni, dar trupele noastre după luptă grea de mai multe cîsururi, au respins trupele rusești pe 25 kilometri napoi. Mai mult de o mie de Ruși au căzut în prin-

soare și multe arme. Pe cîmpul de luptă zac cu sutele trupurile Rușilor morți în luptă.

Ale noastre trupe au suferit fîrește și ele perderi însemnate, — dar pierderea Rușilor va fi cel puțin de 2 ori pe atîta.

Retragerea Rușilor s'a făcut în disordine. Oștile noastre, îndeosebi cavaleria, le urmăresc. (A. E.).

La Cernăuți

a 5 a oară au atacat Rușii.

Vorbînd de atacul de mai sus respins de armatele noastre, — ziarul „Az Est” (26 Aug.) scrie:

„După telegrama de mai sus, Rușii au încercat și la Cernăuți năvălirea pe hotar austriac, acum doar a 5-a oară, — dar ieri au fost de nou respinși, și doară hotări tor!”

— La Cernăuți sînt pept regimentele române duse din Ardeal.

Namuru-l

e în ajun de a cădea și el în mîinile Germanilor. O telegramă din Berlin spune încă nainte cu 2 zile, că și în Namur au intrat Germanii așa ca în Lüttich: au făcut o spîrtură în șiru de forturi și pe acolo au străbătut în oraș. Patru forturi însă se tot sînt. Acela sunt bătute de tunuri și în cuînd vor cădea și ele. Atunci li i deschisă Nemților toată Valea Meusa spre hotarele Franței.

Principe mort la Namur.

Meiningen, 26 Aug. — Mareșalul de curte vestește, că Principele Fridrich, fratele Principelui de Saxa Meiningen a murit în luptele dela Namur, lovit de o granată.

Rușii, întrași în Prusia?

Ziarul „Az Est” din Pesta, vorbind în numărul seu de Mercuri (26 Aug.) despre luptele cu Rușii, scoate la iveală, că Rușii, simțînd că puterea cea mare a Germaniei, s'a azvirlit asupra Francezilor, iar spre Rusia a lăsat oști mai puține, — au început ei a ataca atît hotarele germane, cit și pe ale noastre austro-ungare! Ale noastre armate (austro-ungare) se ațin bine la hotar și resping atacurile rusești, dar despre cele dela hotarele germane numitul ziar scrie:

»A doua și cea mai tare linie de atac a Rușilor, e la hotarul Prusiei. Încă ieri am scris — zice ziarul pestan — că mai multe armate tari rusești au năvălit în Prusia răsăriteană și, deși cu jertfe sîngeroase, dar ele înaintează prin Prusia spre Apus!

„Generalul Stein, capul statului major (al armatei acestei luptătoare contra Rușilor), acum, în un raport sincer, dă seamă despre a-

ceea, că înaintarea Rușilor aici (în Prusia), curge cu așa putere mare, încît în anumite locuri, în deosebi în părțile de miază-zi, comanda supremă (germană) și-a tras napoi din calea lor armatele!

„Întîia năvală rusească, la Gumbin, a fost, ce-i drept, respinsă (de Germani), dar oștile mai nouă rusești au ajuns până la Angerapp, și vădit vor să dea năvală asupra orașului Königsberg.

„Precum se vestește, au ajuns deja la Insterburg, care e cel mai mare oraș prusian în coprin-sul dintre Gumbinn până la Königsberg.

„Dar această înaintare (a Rușilor pe hotar german), e numai trecătoare — zice generalul Stein — căci marea luptă hotărîtoare e aproape, — și Germania va pomeni cu recunoștință acele provincii (părți de țară) vrednice de jale, cari acum sunt silite a suferi năvala dușmană”.

Se vede că pe aceste știri își întemeiază Francezii nădejdea lor, arătată prin graiul unui scriitor Hervé, care — după cum arată corespondentul din Paris al ziarului „Az Est” din Pesta, — a scris cătră Garibaldi, zicînd:

„Noi Francezii trebuie să mai luptăm numai o lună de zile, trebuie să ne mai putem aținea o lună de zile. Rușii ne-au făgăduit, că în o lună de zile vor intra în Berlin!”

Vorbe mari, le-am putea zice povești de războiu, — dar ele arată în același timp cu cită furie sar părțile războite una pe alta și cu ce nădejdi, mai mari ca puterile lor.

Știrile mai nouă date de generalul Stein, arată că sortii armatei germane sunt iarăși buni!

Neagra Africă. la noi?

Ziarul „Az Est” (26 Aug.) scrie:

„Soldații Africii Negre au fost aduși cu corăbiile și dați jos la Marseille (în Franța) și sunt duși spre Belfort, (cetate la hotarele germane, unde să așteaptă mari lupte cu Germanii).

„Franța aruncă în tragicul războiu al omenimei albe, oștile negre ale popoarelor subjugate sieși din Africa...”

Se vede dară că n'a fost numai poveste, că vor fi aduse și astfel de oști în războiul acesta grozav.

Regele Carol. bolnav!

Ziarele din Viena aduc știrea, că Regele Carol al României, s'a bolnăvit pe neașteptate de influență. Zace în pat. Medicii sînt starea bolnavului a nu fi primejdiaoasă.

Starea armatelor.

**Puterea Germaniei e dusă
contra Francezilor. — Pu-
terea Austroungară contra
Rușilor.**

Cetim în ziarul „Az U.“:

Soartea încăerării celei mari, care a chemat sub arme întreagă Europa, se va hotărî negreșit pe cîmpiile franceze și rusești.

Adunarea (concentrarea) marilor puteri armate, atît în stările lor de apărare, cît și de atac, — face ca ori-ce altă luptă, aiurea, să cadă pe planul al doilea. Și fiindcă toată adunarea de puteri trebuie să se facă acolo, unde, după toate prevederile, se vor hotărî sortii războiului, se înțelege de sine, că azi cea mai mare parte din puterea armatei germane, e legată de cîmpul de luptă francez! Iar nouă (Austroungariei) ni-a venit chemarea, a sta de pază cu tărie și cu mare grijă, la hotarele rusești.

Acesta e și înțelesul acelei vestiri oficioase, că pe cîmpul de luptă cu Sîrbii, a intrat o stare pe loc a muncii de războiu. Fiindcă toată puterea trebuie să ni-o îngrămădim la Miazănoapte-Răsărit (spre Ruși), — așa cîmpul de luptă dela miază-zi (cu Sîrbii) a căzut pe planul al doilea de însămnătate și tot războiul cu Sîrbii, ca o lucrare războinică de a doua mână“.

Astea le spune ziarul din Pesta ca o tilcuire a faptului, că de ce nu se mai face înaintare spre Sîrbia, ci tot grosul oștilor e dus spre Rusia. Și numai după ce acolo se va fi isprăvit marea luptă, se va întoarce o oaste potrivită iarăși asupra Sîrbiei.

Lipsa de lucru în ANGLIA.

Londra, 22 Aug. — Ziarul muncitoresc „Daily Cativen“ spune, că după izbucnirea războiului, se simte și în Anglia, ca și în toate țările, grozav lipsa de lucru, și astfel lipsa de cîștig, pentru păturile muncitoare.

Așa de pildă numai în Londra, după izbucnirea războiului, s'au închis atîtea fabrici și ateliere (lucrătoare), încît cel puțin 20.000 de muncitori stau

fără lucru, fără cîștig, supărați toți pe războiu și dorind ca el să se sfîrșească cit mai repede, cum s'o sfîrși!

(Avînd în vedere că Londra are peste 5 milioane de locuitori, așadar mai mulți decît tot Ardealul nostru, e numai firesc să fie atîția oameni fără lucru. Doar nici la noi, între atîția locuitori, nu-s mai puțin cei lipsiți azi de lucru!).

În orașul Liverpool (oraș englez cu mare port de negoț), lucrătorii de port nu mai au nici un lucru, că negoțul stă pe loc. În Birmingham, oraș cu veste și bogate băi de argint, băile de argint și-au încetat cu totul lucrările.

De-aceea războiul e, în Anglia, în straturile muncitorești, foarte neplăcut, urit chiar.

Ce se petrece în Italia?

Frankfurt, 23 Aug. — Ziarului „Frankfurter Zeitung“ îi scrie corespondentul seu din Roma, că acolo, în Roma, sfatul de ministri e așazicînd statornic, în toată ziua, cumpănind mersul întâmplărilor și ținuta ce trebuie să o aibă Italia față de ele. Dar nici despre hotărîrile sfatului de ministri, nici despre părerile ce s'au arătat în acela, nu se spune nimic lumii mari.

Pentru aceea streinii ce se află în Italia, se găsesc în cit mai mare nesiguranță, neștiind ce le poate aduce ziua de mâne!

Singura vorbă ce a ieșit dela acești ministri cătră public, a fost, că a rugat și gazetele și publicul (lumea mare), să se rețină de a face demonstrații pentru Franca (adecă de a-și arăta inima lor pentru Francezi și țara lor), voind prin asta să lase să se vadă, că și lumea ceealaltă italiană, grosul locuitorilor țării, sunt, ca și guvernul, neutrali, neamestecători în treaba războiului.

Vizita ambasadorului italian din Viena, se spune aici semioficios, a nu fi dus la sfîrșitul dorit. Din asta se înțelege, că Italia a venit față de Austro-ungaria cu cereri privitor la asigurarea părții sale în Balcani, ba și în altă parte, pentru ca zău că războiul va ieși (Austro-ungariei) bine. Și această asigurare se vede că — nu i s'a dat

Că cum se va forma ținuta Italiei în viitor, aceea trebuie să o urmărim cu băgare de samă, cu atît mai virtos, cu cît Italia numai așa își cunoaște datorințele ei de aliată (soafă de arme cu Germania și Austro-ungaria), dacă din acelea ea va trage foloase asigurate, — dar, urmează ziarul german, noi

trebuie să ne facem socoteala cu aceea, că... și contrarii nostri umblă cu făgădueli după Italia!

Alfita e sigur, că azi guvernul italian cu aceea e ocupat (cuprins), ca să își aducă în stare gata armata, ca și flota. Mobilizarea generală (peste tot, a întregii armate) se așteaptă pe săptămîna viitoare!

După ce Italia va fi atinsă măsura deplină a neutralității sale înarmate (mobilizate), va face să se simtă și în diplomație greutatea acesteia!

*

Rusia se apropie de Italia?

Roma, 23 Aug. — Conte Witte, vestitul bărbat politic rus a cercetat Joia trecută pe San-Giuliano, ministrul italian de externe (pentru treburi din afară ale țării), și a pertractat cu el, au desbătut împreună, timp îndelungat.

Ziarul „Messagero“ vorbind despre această întrevvedere a celor doi bărbați politici, spune, că în aceste vremuri pline de mișcare, ea este negreșit de mare însemnătate.

Se pare că Rusia încearcă a se apropia și de Italia, tot așa cum face încercări în jurul României. Ce mult ar da și unii și alții a putea scoate aceste două puteri din starea lor la o parte, — dar ele spun că nu se mestecă

Comandantul dela Lüttich în prinsoare germană.

Cetatea Lüttich (Liège) s'a împotrivit încă până zilele trecute, deși în orașul însuși, Germanii intraseră de vre-o două săptămîni.

Acum se vestește că au căzut și forturile (întăriturile, cetatea trasă în jurul orașului) în mâinile Nemților, după ce acelea au fost aproape toate rulate de tunurile cari au tot tras asupra lor.

Cel din urmă s'a dat în mâinile Germanilor generalul belgian Leman, comandantul întăriturilor. El a fost prins numai cînd fortul în care se găsea, căzuse și el tot în ruină. Pe însuși generalul aproape îl îngropaseră ruinele. Dar înaintea generalului german Emmich, cel care a încredințat Lüttich-ul, acesta, admirînd pe bravul seu contrar, pe generalul Leman, în loc să-l ia sabia, cum se face cu ofițerii căzuți prînși lui, în semn de onoare pentru vitejia cu care s'a apărat, i-a lăsat sabia!

A fost dus și el, cu ceilalți ofițeri prînsoneri, la Aachen,

unde a tras la hotel, ca prînsoner german, până se va pune pacea.

După căderea de tot a Lüttich-ului, și după ce Bruxella s'a dat fără lupte, — toate puterile germane s'au putut azvirli asupra cetății întărite Namur, care le sta încă în cale pe Valea Meusa prin care doresc Germanii să ajungă la hotarele Franciei, acolo unde ele s'au mai puțin apărate, — ca apoi de acolo să se poată rezezi asupra Parisului, a inimei Franciei, până ce acesteia nu-i vine ajutor dela Anglia și din coloniile sale.

Lupta cu Muntenegrul.

Berlin, 22 August. — Trupele muntenegrene luptă de două zile sub munții Lisantz, în ținutul comunei Gralhovo, — fără a fi putut ieși biruitoare. Trupele muntenegrene au avut pierderi simțite.

(Reese din această telegramă că oștile muntenegrene, văzînd că ale noastre nu le mai ataca de ocamdată, încep acelea să atace pe ale noastre, — dar, firește, fără izbînda dorită de ele).

200 de milioane pedepsă pe Bruxella.

Roma, 23 Aug. — După știri primite aici, comanda oștilor germane, a dictat orașului Bruxella, o despăgubire de războiu de două sute de milioane franci (coroane).

Avînd în vedere că Belgia e țară bogată și orașul ei capitală, e oraș bogat, el va putea plăti această sumă ce i-se cere, — și cu care armata germană se ajută bine în cheltuelile uriașului războiu în care a intrat.

Corabie italiană oprită în Gibraltar.

Fiind stare de războiu, fiecare corabie, dacă e mai tare, oprește în cale ori-ce vas străin și îl cercetează și de află pe el lucruri ori oameni ce ar merge unei puteri dușmane, le ia, și pe oameni îi arestează.

Așa se pîdesc acum unele pe altele corăbiile engleze, cu cele germane, în largul mărilor și se prigonesc.

Zilele astea o corabie italiană ce venea din New York spre Ancona (Italia), ajungînd la „Gibraltar“ (strîmtoarea de mare la colțul de jos al Spaniei), a fost oprită și luată în cercetare. Aflîndu-se pe ea 70 de Nemți, obligați la miliție, cari veneau din America

pentru războiu, ca să intre sub steag, ei au fost îndată prinși de Englezi și luați ca prizonieri de războiu, și duși în cetatea Gibraltarului. Printre prizonieri e și Herman, fiul directorului Băncii Naționale germane.

NOUȚĂȚI

Prigonirea între sine pe mare a corăbiilor dușmane. La Paris s'a primit în 20 August o telegramă fără drot pe care guvernul german o trimisese corăbiei sale de războiu „Panther“.

„Formosa“ venea din Dacker aducând trupe din colonii spre Franca. Asta o simțise guvernul german și el a dat o telegramă fără drot în largul mărilor către corabia sa de războiu „Panther“ ce se află tot în acele părți, poruncindu-i să caute pe „Formosa“ și s'o prindă dimpreună cu trupele ce duc spre casă!

Dar „Formosa“ avind și ea mașinăriile de telegrafie fără drot, când undele (valurile) de aer duceau telegrama germană, mașinăriile ei au arătat și ele că ce scrisoare trece pe undele tainice ale aerului, și văzind că va fi prigonită dară de un vas de războiu german, și a iuțit mersul și a scăpat de prigonirea corăbiei de războiu germane, ajungând, pe altă cale, la ținta sa.

Cite minuni mai face minunata descoperire a telegrafiei fără drot!

Moartea Papei și războiul. Joi spre Vineri în săptămîna trecută, biserica catolică a fost cercată greu de vrerea sorții: În acea noapte Sfinția Sa capul văzut al bisericii catolice, Pontificele Pius X. a încetat din viață. Intreaga biserică catolică este în doliu și deplînge în răposatul Papă pe unul din cei mai aleși și înțelepți conducători ai sei. — Răposatul Pontifice s'a născut din părinți țărani, în un sat neînsemnat din Italia, la 2 Iunie 1855; era aproape de 80 ani, și a ajuns a se înălța în acest timp de pe treapta cea mai de jos a rangurilor omenești, din fiiu de sătean, până pe cel mai înalt fuștel al scării norocului în viața omenească! — Se spune că moartea i-a fost pricinuită de războiul acesta european. Când a văzut că nu se mai poate opri, și a înțeles ce întinderi grozave ia focul lui, — lucrul acesta așa l'a zguduit, că, slab cum era și de altfel, s'a bolnăvit îndată, și în o zi a și trecut din viața asta aspră și sălbatecă, pe plaiurile line și fericite ale păcii de veci...

— Din privilegiul morții Papei Pius X. și a trebuinței de a se alege altul în locul lui, se spun următoarele: Cardinalii (marii așori de pe lângă scaunul papal) cari s'au adunat deja în Roma, pentru a alege un nou Pontifice, în cea din urmă întrunire și sfătuire a lor,

în 21 Aug. la propunerea lui Agliardi, au hotărît, să întrevină la puterile războite, ca pe timpul cit va ținea statul lor mare, zis Concclave, care alege pe Papa, timp de 2—3 zile, statele războite să și dea „armistițiu“, (încetarea focului), să și bage săbiile în teacă și să pună pușca la picior, — pentru ca alegerea noului Papă, capul bisericii catolice, să nu se facă în mijloc de durduiri de puști și buibuturi de tuauri și între horcăelile de moarte ale celor greu loviți de acelea și între vaetele cumplite ale răniților din cîmpurile de bătăe!

Luînd știrile de această propunere a cardinalului Agliardi, ziarele germane și ungurești spun: Această propunere e făcătura de Agliardi, a cărui simțăminte contrare față de tripla alianță (Germania și soațele) sunt cunoscute. Ea ar prinde bine Franciei strîmtorate, — dar e de înțeles că nici Austroungaria, nici Germania, nu vor putea primi propunerea cardinalilor dela Roma!

Vor alege dar Papă între mugele de tunuri, răpăeli de arme și țipetele luptătorilor izbiți de gloanțe.

Un răspuns.

Dsale Lazar Eucean, Szeretf. — Ca Americani de-ai noștri, întorcători acasă, să fi fost prinși pe corabie, și duși de pe corabie în prinsoare, n'am auzit. Dar, precum vezi la alt loc în foaia de azi, călători germani de acest fel, au fost prinși de Englezi la Gibraltar. Așa s'ar fi putut întîmpla și cu supuși austroungari de cei obligați la miliție. Dar s'ar fi auzit asta. Ei înșiși ar scrie, că li-ar fi iertat.

Chiar așa să fie însă, nu are să vă sparie. În prinsoare nu li se întîmplă nici un rău. Cel mult sunt puși la lucru și li se dă plată pentru lucrul lor.

Iar ca corăbii cu astfel de călători să se fi scufundat ori să le fi scufundat vase contrare, — n'am auzit nimic, nici nu e de crezut. Vapoarele de călători, dacă le urmărește un vas de războiu, la signalul aceluia, se opresc și se dau prinse, că ele n'au cu ce se apăra de vasul de războiu, care, pentru neascultare, ar trage cu tunul asupra lor, fără ca ele să aibă cu ce se apăra. Un vapor de călători e față de un vas de războiu, ca un om călător față de un gendarm înarmat și cu pușcă și cu revolver și cu sabie...

Nu vă neliniștiți de toate poveștile ce se fac în vremuri de astea.

Ziua Maiestății Sale la Caransebeș. Celim în „Foaia Diecezană“ din Caransebeș: „Porporațiunea din Caransebeș și-a arătat alipirea către gloriosul Rege al nostru într'un mod frumos.

În jurul statuei Maiestății Sale s'au ridicat stîlpi și arcuri de verdeață împodobite cu steaguri. Iți era mai mare dragul să vezi alături de tricolorul statului roșu-alb-verde și de culorile dinastice negru galben: și tricolorul neamului românesc de pe aceste meleaguri: roșu-galben-vînat...

Lume multă, mii de oameni se adunase în jurul parcului în care

se află monumentul Regelui. Luminile electrice se aprind. Feeria de lumină amețește mulțimea și apoi cele vre-o 10 mii de ostași, cari străjuiau statua, izbucnesc în urale nesfirșite.

Slujbași și ofițeri se înșirue în parc, dinaintea statuei. Se face o liniște și se ivește iubitul nostru arhieru, P. S. Sa Episcopul Dr. E. Miron Cristea, încungiurat de toți sfetnicii sei. Prea S. Sa urcă apoi tribuna, iar vitejii noștri ostași văzîndu-și pe vlădica lor, îl întîmpină cu puternice și prelungite „să trăiască“. Prea S. Sa, emoționat, cu glas puternic și tremurător a rostit un frumos discurs despre iubirea de tron și patrie...

Unde-i Mangra? — ne întreabă un cetitor, care nu știu ce vorbă să-i trimită.

Pe cit știm noi, a stat în vara asta cam mult la Karslbud. Într'un rînd îl știam la Dej. A trecut și pe la Lugoj. Ca să se fi întors iarăși la reședința dsale în Orade, noi nu am aflat până acum...

AVIS. Cursurile la școala civilă de fete cu internat a Asociațiunii din Sibiu pentru anul școlar 1914/15, se încep în timpul normal, adică în 1 Septembrie a. c. stil nou, conform înștiințării ce s'a publicat. Inscrierile se pot face din 1—6 Septembrie a. c. n. — Direcțiunea școliei.

Preotul sîrbesc din Klenak. Klenak-ul e comună sîrbească în hotarul bosniac, în fața Sabațului sîrbesc. La Klenak erau adunate oștile austroungare cari aveau să atace Sabațul.

Un rănit din luptele din jurul Sabațului, adus la Budapesta, spune, că într'o seară, pe cînd el era de pază în cîmp în hotarul Klenakului, băgă de samă că, mai încolo prin cucurușii, o stea sclipește și se tot mișcă în sus în jos, în dreapta, în stînga... Ce să fie? Merge pîiș pîn' aproape. Iaca vede că e un lampion (lămpaș), ce se mișcă, dînd semne celor de peste Sava, adică Sîrbilor, cu care ai noștri erau în încăerare.

Merge mai aproape. Vede că un om face semnele cu lampionul prins în vîrfurile unei bite. Se apropie de el, să l prindă, acela se apără cu bita, atunci soldatul îl atacă cu arma și l împușcă! A rămas mort acolo pe locul unde făcuse slujba de spionajiu Sîrbilor de peste rîu.

S'a aflat, că omul din vorbă nu era altul decît preotul sîrb din Klenak.

Bită pe care prinsese lampionul era bățul lui de plimbare, un băț foarte interesant: La capetul de sus avea cioplit frumos în lemn un cap de moarte, cu ochi ce se mișcă în vîgăunile lor și cu limbă mișcătoare în gură. Încolo pe băț fel și fel de încrustături meșter lucrate, și printre ele și semnul (pajura, pecetea) societății naționale sîrbești „Narodna Obrana“ din Sir-

bia, societatea despre care se spune că e mestecată prin unii membri ai sei, în punerea la cale a fiorosului omor dela Serajevo.

Inceperea școlaelor.

Ministrul de culte a dat zilele acestea o ordinațiune despre înscrierile și începerea prelegerilor pentru anul școlar 1914/15 în gimnazii, reale, școli superioare de fete, pedagogii, civile și școli comerciale.

Această ordinațiune are, între altele, următoarele îndrumări:

„Inscrierile se încep anul acesta în 1 Septembrie și vor dura cel mult pînă la 15 Sept. Toți aceia, cari doresc mai tîrziu să se folosească de unele favoruri, spre pildă de-a li-se computa semestre, de-a lăsa să se supună la examene, de-a primi stipendii și așa, — trebuie să se înscrie. Taxa de înscriere trebuie plătită, didactrul însă cade sub moratoriu. Pentru studiile extraordinare nu e obligătoare plățirea de didactru. Acelora, cari nu se vor putea înscrie din pricina că sunt militari, după reîntorcerea dela miliție li-se va socoti timpul petrecut acolo și se va aduce pentru ei la timpul seu o ordinațiune deosebită. Dacă în vre-o școală timp mai scurt ori mai îndelungat nu se pot ținea de loc prelegeri, se vor lua măsuri ca nimenea să nu piardă timpul de școală și să nu rămînă napoi cu studiul. La începerea acestui an școlar, toate examenele cari au loc la începutul anului, se vor ținea.

Dacă un internat de pe lângă vre-o școală de stat e cuprins pe sama miliției, primirea în internat de-ocamdată nu se va face, prelegerile însă se vor ținea în edificiul școliei, ori în alt loc potrivit.

Deslușiri mai amănunțite despre înscrieri prelegeri și alte treburi de școală pentru anul acesta, vor da directorii de școle.

— Cu privire la școliele elementare de asemenea a rînduit ministrul că și la acestea să se facă înscrierile și să se înceapă prelegerile la vreme.

Copiii din clasa IV. V. și VI. din școliele dela sate, sunt scutiți de-a cerceta școala. Inscrierile se fac, la școliele elementare, în 1, 2 și 3 Septembrie, prelegerile se încep în 15 Septembrie.

Soțul lui Princici, prizonier de războiu. În 18 Aug. a sosit în Serajevo un tren cu răniți de ai „Crucii Roșii“, tren-spital, ce aducea mulți răniți printre cari și răniți prizonieri sîrbi, adunați de pe cîmpul de războiu de oamenii „Crucii Roșii“.

Printre răniții aceștia sîrbi se afla și unul Vaso Vuici, comitagiul sîrbesc, care a avut parte însemnată în pregătirea omorului dela Serajevo, și după care cercetările din Serajevo au umblat mult să l prindă, dar nu au putut.

Despre acest Vaso Vuici spun protocoalele cercelării, că se ținea tot pe la graniță, între Sîrbia și Bosnia și el a avut bună parte în trecerea lui Princici și a soțiilor peste graniță în Sîrbia și napoi, cînd mergeau după bombele lor și veneau cu ele.

El a mărturisit acum în spital că e același cu Vuici cel care a ajutat pe Princici și soții sei peste hotare. Se așteaptă a se putea scoate dela noul prinsonier descoperiri interesante în legătură cu uritul proces al omorului din Serrajevo.

*

— *Rugăm cetiți și vestiți și altora că unde se află „Libertatea” de vînzare cu numărul în orașul cel mai apropiat d-voastre. Vezi lista vînzătorilor pe pagina 7.*

Pentru ajutorarea familiilor lipsite a celor plecați la războiu.

— Publicațiune. —

De acum încolo Cancelaria pentru ajutorarea familiilor lipsite din Orăștie, avizate la ajutorul public după plecarea la războiu a susținătorilor lor, — se află în localul școlii de meserii. Cei-ce doresc să fie ajutorați, precum și cei-ce doresc a căpăta de lucru, se pot prezenta în localul cancelariei în toată ziua dela oarele 10—12 a. m.

Comisia orașenească pentru ajutorare.

*

— Comitetul Despărțămîntului pentru îngrijirea de albituri pe seama răniților, roagă pe acele familii române, cari n'au contribuit pentru scopul acesta, nici cu bani nici cu pinză, eventual cu rufe mai vechi, să contribuie în cît le permit puterile, la procurarea acestor lucruri, fiind lipsa foarte simțită și urgentă! Afiți bani, cît și pinză ori albituri vechi, să fie depuse la D-na Andree, președinta comitetului, de unde se vor împărți unde e trebuință.

*

Marfă oprită de războiu.

Dacă două ori mai multe state se află între sine în stare de războiu, atunci statele vecine lor, cari nu se războiesc, trebuie să aibă o purtare foarte streină față de toate statele în războiu, de nu vor să pară că se amestecă pe ascuns și ele în războiu. Așa de pildă, un stat ce stă neutral (neamestecat), nu e iertat să lase peste hotarele lui să treacă oșii ale unui războit contra altuia, nici cărașii de arme ori gloanțe ori hrane, — că atunci statul celalalt o socoate asta ca ajutor dat cotrarului seu (pe sama căruia merg lucrurile cutari) și poate sări cu arma asupra celui ce dă în acest fel ajutor cotrarului lui.

Un mare sfat al tuturor puterilor, intrunite la Haga, a statorit regulile de purtare între sine în războiu, și acolo e arătat ce fel de mărfuri trimise de un stat care-i pe pace, unuia ce e în războiu, le

socotesc ca ajutor trimis acelula. Sunt împărțite în două clase: clasa I, arătînd lucrurile ori mărfurile foarte aspru oprite, ca lucruri ce se sînt aspru de războiu, și acestea sunt: Arme de ori ce fel, ori părți de arme; muniții, gloanțe ori bombe de ori ce fel; praf de pușcă sau alte materii explozive (ce se aprind și sparg); cară ce pot fi folosite în războiu; lucruri de îmbrăcat pe soldați; vite ce pot fi folosite la tras în războiu; lucruri de lipsă la corăbii, la baloane, mașini de zburat sau reparatul armelor.

Ca mateii de clasa a II-a oprite, sînt: Lucruri pentru hrană; nutreț; materii bune pentru haine ori încălțăminte; aur, fie bătut în bani, fie în rude sau bani de hîrtie; părți pentru reparat cară de ale armatei, luntri, corăbii, trenuri militare, telegraf și altele; praf de pușcă, drot dințat ori unelte de tăiat drotul dințat, de înhamat caii, ochianuri și altele.

Toate acestea e oprit ca un stat pe pace să le trimită unui stat în războiu, ori să lase să treacă prin țara lui pentru un stat în războiu. Că dacă le lasă, statul celalalt o poate lua ca provocare la adresa sa, și poate cere samă statului ce le a trimis ori a lăsat să treacă pe la el pe sama cotrarului.

*

Celor ce abonează mai mulți numarul de Lunia

le facem o însemnată ușurare: Dacă se pun 5-6 ori 10 inși la un loc și se scriu după acest număr, avînd a merge toate foile pe o singură adresă, atunci în loc de 1 cor. 50 fil. li-l dăm cu numai 1 cor. Foile celor ortăciți merg atunci la unul din ei și dela acela și-le scot ortacii. Fiindcă nu ne fac lucrul cu scrisul prin cărți și cu facerea de adrese la toți împreună și și cheltuelile de postă sunt în acest fel mai mici, — le putem da mai lesne.

Abonații din un sat, fac mai bine dacă se pun așa laolaltă și trimit împreună după foile de Luni și noue ne e mai ușor și lor.

POSTA REDACȚIEI

Livia Lugoș, în Batt. Vezi avizul ce publicăm în numărul de față despre deschiderea școlii medii.

R. Colhon în Sz. ú. E drept că ai trimis 3 cor. și ai drept să capeteți și „Bobîrnacii”. Dar în aceste zile pline de fiori și de groază, crezi că ne mai arde de glume și de scos foi de glume? Mi se pare că mai curînd ar rîde oameii de noi, decît de glumele din foaie. De aceea „Bobîrnacii” nu-i mai scoatem pînă se mai liniștesc vremile, cînd și redactorul lor va putea rîde, și noi cu el, mai cu plină inimă, de spaima prin care trecurăm, — cei cîți vor trece cu bine, — și de singuraticile întîmplări, cît comice, cît tragice, din aceste zile, pe care dsa și-le înseamnă și le adună. Cît pentru cei 50 fil. ce ai bun pe jumătatea asta de an pentru „Bobîrnacii”, te rugăm să fi liniștit. Nu ți-se perd în zadar, îi vei avea bun, cînd începem iară scosul acelei foi.

St. Pet. în C. Faceți arătare la consistoriu. El e chemat a-l dogeni pentru această lipsă de bunăvoință, nu noi.

„Mai mulți bănățeni” din T. Șag. Vă rugăm să iertați că nu putem publica scrisoarea d-voastră prin care cu atîta căldură și dreptate vă arătați măchnirea sufletului pentru ținuta aceea ciudată și foarte greșită a unor matadori de-ai nostri. Ne-am bucurat de sufletul d-voastră curat, care vorbește în aceea scrisoare. Tot așa simțim și judecăm și noi! Am trimis însă scrisoarea la dl Dr. Mihali să o cetească și s'o trimită, și dlui Vajda. Să trăiți.

Pantilie Maroșan, N. Comloș. Nu putem ceti deloc scrisoarea d-tale. Fii bun dă la unul ce știe scrie cum se cade, să ne scrie că ce vrei dela noi?

Avr. Pl. în V. Iartă, dragă, și nu crede că noi suntem mulțumiți de foaie cum se face acum. Dar, precum am vestit și în ea, tot ce se tipărește, trece întii prin cenzură. — Azi trebuie să știi cetii! Să ghicești mai mult, din ce se spune, — și ce poți da cu socoteala din cele spuse. Dar și așa e mai bine, decît fără ori-ce foaie. Că si de s'or fi mărind lucrurile în o parte și s'or fi coperind cele de cealaltă parte, — dar tot ai o privire cît de cît asupra întîmplărilor.

Ilea Siaseriu, Sighișoara. Foaia d-tale ne vine napoi, că nu e dată strada unde locuiești. De vei afla despre asta, fii bun dă-ne adresa deplină, ca să-ți meargă în ordine foaia plătită.

Oare de piano

și instrucția de lipsă teoretică muzicală, — dau în Orăștie începînd dela 1 Septembrie a. c

Taxa de instrucție, după orele ce se iau.

A se adresa la:

Dna Luise Krasser
Orăștie, Piața No 3—5
(423) 1—3 (casele diul Binder)

„LIBERTATEA”

iese de 2 ori pe săptămîină în timpul războiului

Nu putem lăsa pe oamenii nostri să aștepte o săptămîină întreagă după știrile de pe cîmpul de războiu, de aceea conducerea foii noastre a hotărît, a scoate foaia de 2 ori pe săptămîină în acest timp de furtună grozavă. Un număr va ieși Linia, altul Joja. În fiecare Marți și în fiecare Vineri, abonații își pot afla foile în poșta lor.

Numărul de Lunia, adecă numărul de războiu, costă 1 cor. dela 1 Aug v. pînă la 1 Oct. Acei abonați la foaia noastră regulată, cari vor să capete și numărul de Lunia, să trimită numai decît 1 cor. pe adresă „Libertatea” în Orăștie Szászváros. După 1 Oct., dacă împrejurările vor fi tot rele, se va renoua abonamentul pe alte 2—3 luni.

— Pune-ți-vă barem 2 din cari aveți foaia regulată și trimiteți și după numărul de Lunia, dacă unuia fiecărui vi-ar fi prea mult a abona și acel număr

— *Abonații regulați, dați în samă împărțitorului de foi în comună: să nu-vă dee foaia la nime altul în mână, decît d-voastre. Că de nu cine vă ia foaia dela împărțitor, nu vi-o mai dă și ve năcăjiți apoi pe noi, zicînd că nu vi-am trimis'o. De aici să trimiti foile foarte regulat la toți cei în drept.*

— *Indemnați și pe alții a-și abona foile, ca să-și aibă fiecare foaia sa, să nu fie silit a să cere, ori a vă lua dela postar, foaie d-voastre. Numai atunci veți fi pe pace de — oaspeții nepoții la foaia d-voastră.*

Szám 1155—1914.

előljárósağı.

Árverési hirdetés.

Szeben megyei Alsópián község eladja f. évi október hó 4-én d. u. 2 órakor a községi íródában nyilvános szóbeli árverésen, a m. kir. földmivelésügyi Minister urnak 1907. évi 116. 371. sz. alatt jóváhagyott rendszeres gazd. üzemierv szerint l. a. „D” üzemosztály 1911. 1912. és 1913. évi vágásterületén „Coastele văraticului” nevű helyen 77.4 k. holdján található 127 m³ tölgyhaszonfára és 4290 m³ tölgy- és bükk tűzifára becsült fahasználatot, valamint II. az E 1 üzemosztály 1911—1915 évi (ött évi) vágásterületén (Măcui erdőben) 31.5 k. holdján található 2488 m³ bükk tűzifára becsült fahasználatot, — tővön az erdőben.

Kikiáltási ár az első csoportbeli fatömegre (I. D üzemosztály, „Coastele văraticului”) 8937 K, azaz nyolcezerkilencszázharminchétt korona és a második II. E 1 üzemosztály, Macui (csoportra 5100 kor. azaz ötezeregyszáz korona.

Bánatpénz 10%, azaz 894 kor., ill. 510 korona.

A szóbeli árverés megkezdéseig kellő bánatpénzzel ellátott, szabályszerűen bélyegzett, oly zárt írásbeli ajánlatok, melyek ajánlattevőnek határozott nyilatkozatát tartalmazzák, hogy ajánlattevő az árverési feltételeket ismeri és magát azoknak aláveti, — elfogadhatnak.

Hiányosan felszerelt, elkésve beadott és utóajánlatok nem fogadhatnak el.

Alsópián, 1914. évi augusztus hó 14-én.

Községi előljáróság:

Androne János sk. Cioran János sk. bíró. sjegyző.

(1421) 1—1

Numeri singuratici din „Libertatea“

găsiți spre vânzare, atât din foile de Joia, cât și din numărul de Lunia (cel de războiu), în următoarele orașe, la următorii vânzători ai foilor noastre:

Prețul unui număr e totdeauna **10 fileri**.

O aflați în:

BLAJ, la »Librăria Seminarială«.
BRAD, la negustorul român Ioan Cutean.
HUNEDOARA, la negustorul român N. Țintea
GHIOROC, la negustorul român M. Butariu.
BAIA-DE-CRIȘ, la negustorul român Rom. Coțoiu.
SIBIU, la traticele: Hermine Frank și Németh László.
ORADEA-MARE, la Librăria Hegedüs (Rákoczi ut. 5).
ALBA-IULIA, la Publiu Murășan, în piață.
FĂGET, la negustorul român Aug. Oneșan.
HAȚEG, la negustorul român B. Popovici.
SELIȘTE, la negustorul român N. N. Țintea, Ssor.
LUGOJ, la Librăria românească »Minerva« G. Țăranu.
CRIȘTIOR, la comerciantul Vágzsina Imre.
VINȚUL-DE-JOS, la Filiala »Ardeleana«.
ABRUD, la vânzătorul de foi I. Tengher
VÎRȘET, la prăvălia Amalia Kirchner,
ȘOMCUTA-MARE, la Însoțirea creștină de Consum.
BEIUȘ, la Librăria românească »Doina«.
DOGNECIA, la dl G. Dumitru.
TURDA, la »Librăria Poporală« I. Pescariu.
LIPOVA, la vânzătorul de foi Schmolter Antal.
BRAȘOV, la Librăria rom. I. Chiroiu.
ILIA, la societatea comercială românească »Libra«.
ȘUGAG, la negustorul român Nic. Ștefan.
DOBRA, la banca »Grănițerul«.
CÎMPENI: la comerciantul român Dumitru Iclozan.
MEDIAS: la Librăria G. Reisenberger.
ORĂȘTIE: la Librăria Dr. S. Bornemisa și com. N. Nicoară
în CARANSEBES, la com. rom. Petru Lepa.

In aceste locuri căutați „LIBERTATEA“ Marșia și Vinerea.

Alți negustori, cari ar dori să vândă foile noastre, — să se înștiințeze.

Au câștig frumusețea dela vânzarea lor.

Primul depozit român

de **PIANE, PIANINE**
și **ARMONIURI**

T. Popovici, Sibiu, strada
Cisnădiei 7, —

se recomandă on. public român cu fabricate exclusiv bune, cu cari s'a aprovizionat pentru on. public muzical.

Prețuri mai ieftine ca oriunde! Impachetare și transport gratis! Plătire și în rate convenabile.

Ca Român și specialist, proprietarul depozitului, roagă publicul nostru de pretutindeni, să-l onoreze cu încrederea sa.

Comandele să se facă din bună vreme pentru ca să poată fi rezolvite la timp. (1392) 8 - 50

Trifoiu, nutreț,

am de vânzare cam 100
măji metrice.

Prețul după învoială.

Tot la mine se capătă:

două vagoane de curechiu
(varză) frumos dezvoltat.

Peste o lună se poate lua
în samă.

E aproape de gara Piski.

A se adresa la subscrisul:

(1419) 3 - 3 **Romul Curiac,**
proprietar în Ch'mindia
Kéménd, p. M.-Solymos.

Institu'tul diagnostic al doctorului Cozmuța, (aflător în Budapesta VIII. Mária u. 30, la imediata apropiere de clinica centrală. Casă privată cu grădină. Telefon urban József 42-08), — *e unicul institut în Ungaria,* care se ocupă exclusiv cu constatarea diferitelor morburii mai grele și complicate ca: boale interne, de rinichi, de nervi, de piept, de piele, venerice, boale femești și de copii, etc. Institutul, pe lângă instalațiile și laboratoarele medicale, mai are și zece camere mobilate, pentru pacienți, *deci foarte acomodat pentru publicul din provincă.*

Pentru boale de piept și venerice, institutul are secții separate.

Deslușiri și amănunte dă cu plăcere direbțiunea institutului.

(1353) 13—

Un băiat

cu 3—4 clase gimnaziale, să știe și vre-o limbă străină, se primește *numai decît,* în prăvălia subscrisului:

Ion Lăzăroiu

2—3

comerciant Orăștie.

„Cele mai frumoase!“

Așa să chiamă volumașul de **poezii populare** scoase acum de sub tipar de „Librăria Națională“ dela Orăștie, poezii alese de dl Seb. Bornemisa, redactorul revistei „Cosinzeana“.

Cel cărora vă plac poeziile populare (și la toată lumea plac pentru farmecul din ele!), cumpărați-vă această cărțică de poezii populare și veți avea o neîncetată plăcere citindu-le, căci ele sunt într'adevăr, cum le spune titlul cărții: „Cele mai frumoase“!

Prețul 60 fileri. trimise franco.

„Tipografia Nouă, I. Moța“

din Orăștie (Szászváros)

este una din cele mai bogat provăzute cu tot felul de material pentru tipar. E în stare a tipări broșurile cele mai fine, cu clișee întrețesute în text, — apoi ori-ce tipăriri pentru privați, ca: invitări, anunțuri de logodnă, de cununie, cărți de vizită, afișe (placate), reclame, etc. — Pregătește tipăriri pentru bănci și cărți pentru bănci.
In posesiunea unei mașini ce tipărește în două colori de-odată, poate pregăti: invitări, reclame, ș. a., în două colori!, etc. — Tipărește ziare, reviste, broșuri, cu totul moderne cu gust arangeate și tipărite.
— In »TIPOGRAFIA NOUĂ« se lucrează cu 6 mașini: una plană, una dublă (lucrând cît două plane de-odată), una tipărind în două colori de-odată, o mașină americană pentru lucruri mărunte, una de perforat și una de tăiat. — **Serviciu repede — Prețuri mai ieftine ca aiurea!**

Adresați-vă cu încredere, în ori-ce trebuințe de tipăriri, la:

„Tipografia Nouă I. Moța“
(Tipografia foii »Libertatea«)
în ORĂȘTIE (Szászváros).

Caut loc

ca ordonanț la vre-o cancelarie, sau la o bancă sau la o moșie. — Sunt om în etate de 50 ani, sănătos, pensionist fost aplicat la căile ferate. Vorbesc și scriu românește și ungurește, vorbesc și nemțește.

Adresa o dă administrația foii. (422) 1—2

Moșie de arindat.

Aproape de Alba-Iulia e de dat în arindă o moșie de vre-o 400 iugăre. Informațiuni la redacția foii Libertatea. (1420) 1—2

Nouă bucurie vestim fraților noștri Români:

Icoana cu chipurile lui

HORIA, CLOȘCA, CRISAN

a fost scoasă de sub tipar! E o icoană națională, lucrată cu multă grijă, în colorii, și să află de vânzare la „**Librăria Națională**” S. Bornemisa din Orăștie (Szárváros).

Icoana capilor revoluției dela 1784. e făcută după chipurile care se află în Muzeul-Bruckenaui din Sibiu, chipuri de pe vremea lui Horea, făcute de un pictor de atunci la cererea guvernatorului Ardealului, ca să rămână chipul răsculătorilor țărani. De pe acele tablouri din Muzeu s'a luat fotografie, iar după fotografie a făcut Librăria icoana asta. Așadar e chipul cît să poate de credincios a eroului Horia și a soților sei.

Să poate căpăta pentru suma de 2 cor. 50 fl. franco, — iar franco-recomandat (cînd e sigur, că nu se perde pe postă), pentru cor. 275.

— Cei care comandă la un loc 10 bucăți, le capătă în loc de 2750, cu numai 21 cor.!

Cereți toți această icoană frumoasă, care e o podoabă vrednică a casei fiecărui Român.

Prețul să-l trimiteți înainte, căci cu ramburs nu se trimite icoana!

Pentru America prețul e următorul: 60 cenți o icoană singularică. franco recomandat!

Două icoane luate de-odată să trimit franco recomandat pentru 1 dollar!

— Tot acel și tot cu acel preț „**Intrarea lui MIHAI-VITEAZUL în Alba-Iulia**”.

Cine comandă amîndouă chipurile de-odată, cruță cheltuiala de postă la unu din ele! Cu 4 cor. 70 fl. (în loc de 5 cor.) le capăta pe amîndouă franco, sau cu 4 cor. 95 franco-recomandat, în loc de 5.50.

Pentru America: Amîndouă icoane, alui Mihai și alui Horia, cumpărate de-odată, să trimit pentru 1 dollar franco recomandat! Trimiteți prețul înainte la: „**Librăria Națională**” S. Bornemisa Orăștie Szászváros.

Intrarea lui

MIHAI-VITEAZUL în ALBA-IULIA!

În toată istoria neamului românesc, nu avem zi mai măreață ca aceea, cînd Mihai-Viteazul, după ce a cucerit Ardealul, — a intrat în Alba-Iulia ca cuceritor și Domn al Ardealului!

Intrarea lui a fost măreață! O strălucită ceată de generali și căpitani și purtători de steaguri l'au însoțit. În poarta cetății l-au leșit închinîndu-se lui și supunîndu-se mai-marilor cetății, cu Archiepiscopul catolic în frunte, care să pleacă nainteă temutului Voevod Român!

Acest mare fapt al istoriei noastre naționale, este zugrăvit în o prea frumoasă

icoană națională

de un pictor mare măestru, — și această încîntătoare icoană, a scos-o de sub tipar „**Librăria Națională**” S. Bornemisa

din Orăștie (Szárváros) și o pune în vânzare, pentru prețul de numai

2 cor. 20 fl.

Cu atîta o capătă cel-ce o la de-adreptul din Librărie. Cei cari o cer prin postă, o capătă cu 250 fileri franco, iar cu 2 cor. 75 fil. franco-recomandat!

Cel-ce prin postă cere 5 icoane de-odată, le capătă franco-recomandat în loc de 1375, cu

numai cor. 1150.

Cine ia 10 de-odată, le capătă franco-recomandat, în loc de cor. 2750, cu

numai 21 cor.

— E chip de 60 cm. lung și aproape 50 cm. nalt! Icoană mare, tipărită pe hîrtie foarte fină, și în multe colorii!

Cel-ce treceți pe la Librărie, priviți frumosul tablou în galantarul (fereastră) Librăriei.

RED STAR LINE

Linia Steaua Roșie

Antwerpen - Amerika.

Vapor de postă, regulat și direct, între

Antwerpen—New-York

și

Antwerpen—Boston.

Vapoarele societății sunt:

Lapland Vaterland Samland Marquette Finland Zeeland Gothland Menominee Kroonland Manitou

Comunicație la New-York în fiecare Sîmbătă, la Boston în tot a două zile. Mai deaproape vă puteți informa la

Agentura

Red Star Line

Budapest, VIII. Köztemető ut 12-a

Telefon:

József 10—37

(1418 4—10

„BANCA DE ASIGURARE” — cea românească —

dela SIBIIU, zisă: »BANCA GENERALĂ DE ASIGURARE» — face cunoscut marelui obște românești, că în aceste zile grele și pline de primejdii, primește asigurări nu numai contra pagubelor *de foc, de grindină* (baterea pietrii), contra spargerii, etc., — ci și

asigurări asupra vieții

și anume așa, că contractul are putere și pentru timpul de războiu. Plătește adecă — potrivit condițiilor (legătuielilor) din contract, și asigurarea celor căzuți în război ori morți pe urma rănilor ori boalelor căpătate în războiu.

Toți cîți aveți a vă asigura edificiile contra focului, sau nutrețele, — sau cei-ce ați voi să aveți o asigurare asupra vieții pentru ca la caz de moarte, venită din orice primejdie a zilelor acestora rele, — familia să vă capete o sumă oarecare, —

— faceți-vă asigurările la

„Banca Generală de Asigurare”

— cea românească —

din Sibiu (Nagyszeben).

„HOTEL DEAK FERENCZ”, de rangul primului

Hotel liniștit, cetățenesc. — 5 minute dela gara de Ost. în **Budapesta, Aggteleki ú 7.** Arangeat cu încălzire cu gaz și comodități. 80 odăi și cafenea! Odăi de 1 persoană, dela 3 cor. în sus; pentru 2 persoane 5 cor. 20 fil. pe zi. 1391)10—10

VINURI

vechi și noi — de vinuri!

Adresați-Vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria (Világos), **PETRU BENEA**, căci Vă trimite numai *vinuri bune, curate* și pe lângă prețurile cele mai moderate!

Anul 1911. Vinuri vechi:

	Anul	
	1911	1912
Vin alb — — —	70	60
Rizling — — —	72	62
Roșu de Miniș —	100	90
Carbenet — — —	110	—

Anul 1913. Vinuri noi:

Vin alb — — —	46
Rizling — — —	48
Sille — — —	50

Rachie de trevere (comină) K. 1.00

Rachie de comină, specialită K. 220.

Prețurile sunt semnate după litru, în fileri. Vinurile și rachia să expediează sub îngrijirea proprie, dela 50 litri în sus, cu rambursă. *Vase împrumutate pe timp de 2 luni.* Pentru calitatea vinului garantez:

(1211) 29 — **PETRU BENEA**, proprietar de vii în Șiria, Világos. (Arad. m.)

„HATIEGANA” HATIEGANA

instituit de credit și economii, societ. pe acții, în Hațeg (Hätszeg),

primește și fructifică depuneri:

până la 1000 cor. cu 5%

dela 1000 până la 2000 cor. 5½%

dela 2000 cor. în sus, dacă acele sunt depuse pentru o durată mai lungă de o jumătate de an, cu 6%.

(1409) 8—12

Direcțiunea.